

Hallituksen esitys Eduskunnalle ulkomaalaisen kelpoisuutta virkaan koskeväksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että ulkomaan kansalaiset olisivat kelpoisia useimpiin valtion, kunnan ja kuntainliiton virkoihin. Poikkeuksena tästä pääsäännöstä olisivat valtionhallinnon korkeimmat virat sekä tuomarin virat. Myös kunnallishallinnon tärkeimpiin virkoihin vaa-

dittaisiin Suomen kansalaisuus. Esitys toteutettaisiin muuttamalla Suomen Hallitusmuotoa sekä seitsemää muuta lakia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Uudistuksella pyritään helpottamaan ulkomailla asuvien entisten Suomen kansalaisten paluumuuttoa Suomeen sekä luomaan edellytyksiä kansainvälisen kanssakäymisen edistämiseksi julkisen hallinnon alalla. Pohjoismaisessa yhteistyössä on 1980-luvulla asetettu tavoitteeksi Pohjoismaan kansalaisten saattaminen mahdollisimman tasavertaiseen asemaan oleskelumaan kansalaisten kanssa. Uudistuksen tavoitteena on osaltaan edistää näitä pyrkimyksiä ja samalla asettaa pohjoismaalaiset ja muut ulkomaalaiset lainsäädännössä yhdenvertaiseen asemaan.

Voimassa oleva lainsäädäntö rajoittaa tarpeettoman laajasti mahdollisuuksia valita valtion, kunnan ja kuntainliiton virkoihin ulkomaan kansalaisia. Valtaosa valtion, kunnan ja kuntainliiton viroista on sellaisia, joiden haltijoilta ei tehtävän laadun vuoksi ole asiallisia perusteita vaatia Suomen kansalaisuutta (so-

siaalitoimi, terveydenhuolto, posti- ja teletoimi ja niin edelleen).

Vaatimus Suomen kansalaisuudesta valtion, kunnan ja kuntainliiton virkoihin on huomattava ulkomailla asuvien entisten Suomen kansalaisten paluumuuton este. Suomen kansalaisuuden saaminen edellyttää muuttoa Suomeen. Valtion ja kuntien etujen mukaista on hyödyntää mahdollisimman hyvin entisten Suomen kansalaisten ulkomailla hankkimia tietoja ja taitoja. Ulkomailla hankitun ammattikokemuksen ja koulutuksen täysimääräinen hyväksikäyttö ei ole mahdollista, koska paluumuuttajien nimittäminen julkisen hallinnon virkoihin ei ole mahdollista muuten kuin poikkeustapauksissa.

Kansainvälinen yhteistyö talouden, kulttuurin ja julkisen hallinnon aloilla lisääntyy jatkuvasti. Tämä kehitys edellyttää entistä voimakkaampaa panosta myös julkishallinnolta. Julkisen hallinnon edellytykset edistää kansainvälistä kanssakäymistä paranevat, jos virkoihin voidaan valita myös ulkomaan kansalaisia. Ulkomaalaisten vaikutuksesta kielitaito ja ulkomaisten olojen tuntemus lisääntyvät sekä näkemykset avartuvat.

Pohjoismaiden kansalaisille on yhteispohjoismaisten sopimusten ja niiden voimaan saattamisesta Suomessa annettujen lakien ja asetusten perusteella tehty mahdolliseksi päästä eräisiin valtion ja kunnan virkoihin terveydenhuollon, sairaanhoidon ja eläinlääkintähuollon alalla sekä opetuslalla. Näitä sopimuksia voimaan saatettaessa ilmennyt poikkeussäännösten tarve on myös osoitus siitä, ettei voimassa oleva lainsäädäntö enää vastaa nyky-yhteiskunnan vaatimuksia. Ehdotetulla lainmuutoksella pyritään pääsemään eroon nykyisen lainsäädännön aiheuttamasta poikkeussäännösten laatimispaineesta kansainvälisiä sopimuksia voimaan saatettaessa.

Viran täyttämässä on lähtökohtana, että siihen valitaan hakija, joka parhaiten kykenee suoriutumaan virkaan kuuluvista tehtävistä. Ulkomaan kansalaisuus ei saa olla tällaisen henkilön valitsemisen esteenä, ellei tehtävän laatu nimenomaan edellytä Suomen kansalaisuutta.

1.2. Keinot

Ulkomaalaisen kelpoisuutta valtion, kuntien ja kuntainliittojen virkoihin koskevaa lainsäädäntöä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että ulkomaan kansalainen pääsääntöisesti voitaisiin nimittää valtion, kuntien ja kuntainliittojen virkoihin. Ne valtion virat, joihin ulkomaan kansalaisia ei voitaisi nimittää, tulisi laissa erikseen luetella. Tällaisia virkoja olisivat lähinnä eräät ylimmät valtionhallinnon virat sekä sellaiset virat, joihin ei virkojen laadun vuoksi voida ulkomaan kansalaista nimittää. Valtioneuvostolle tulisi kuitenkin varata mahdollisuus päättää, että vain Suomen kansalainen voidaan nimittää muuhun sellaiseen virkaan, johon liittyy huomattavaa julkisen vallan käyttämistä tai jolla on merkitystä ottaen huomioon valtion turvallisuus tai muu huomattava yleinen etu. Vastaava päätösvalta eduskunnan virkojen osalta tulisi varata eduskunnan kansliatoimikunnalle.

Kuntien ja kuntainliittojen virkojen osalta ehdotetaan kunnallislakia muutettavaksi siten, että ulkomaalaisen kelpoisuudesta kunnan ja kuntainliiton virkaan säädettäisiin laissa. Tarkoitus on, että ulkomaan kansalainen voitaisiin nimittää kaikkiin kunnan ja kuntainliiton virkoihin lukuun ottamatta kunnanjohtajan ja apulaiskunnanjohtajan virkoja sekä virkasään-

nössä erikseen määrättäviä sellaisia virkoja, joihin liittyy huomattavaa julkisen vallan käyttämistä tai joilla on merkitystä ottaen huomioon huomattava yleinen etu.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Suomen Hallitusmuodon 84 §:n 1 momentin mukaan Suomen valtion virkaan voidaan pykälässä mainituin poikkeuksin nimittää ainoastaan Suomen kansalainen. Saman pykälän 2 momentissa säädetään, että teknillisiin toimiin, yliopiston taikka muun korkeakoulun opettajan virkoihin, vieraan kielen opettajiksi kouluihin ja kielenkääntäjiksi virastoihin, samoin palkattomiksi konsuleiksi sekä kanslia-apulaisiksi ja muihin ylimääräisiin toimiin lähetystöihin ja konsulinvirastoihin voidaan ottaa muitakin kuin Suomen kansalaisia.

Hallitusmuodon 84 § ei sanamuotonsa mukaan koske kunnan virkoja. Vastaavaa yleistä säännöstä kunnallisista viroista ei ole muuallaakaan lainsäädännössä. Erillissäännöksissä Suomen kansalaisuus sen sijaan on voitu asettaa virkaan nimittämisen ehdoksi. Esimerkiksi kunnan koulutoimen johtajaksi voidaan nimittää vain Suomen kansalainen (laki kunnan kouluhallinnosta, 479/83, 11 §). Hallitusmuodosta johtuva periaate, että julkista valtaa voi Suomessa käyttää vain Suomen kansalainen, on vakiintunut ja koskee korkeimman hallinto-oikeuden omaksuman tulkinnan mukaan (KHO 1955 I 31) myös kunnallisia virkoja. Periaate on nykyisin myös nimenomaisesti ilmaistu kunnallisessa mallivirkasäännössä (7 §), jonka mukaisesti valtaosa kunnista on vahvistanut virkasäännön. Julkisen vallan käytön käsitteen määrittelyvaikeuksien vuoksi on usein aiheutunut tulkintaongelmia sen suhteen, voidaanko ulkomaan kansalainen nimittää johonkin kunnan virkaan.

Yhteispohjoismaisten sopimusten ja niiden voimaan saattamisesta Suomessa annettujen lakien ja asetusten perusteella muiden Pohjoismaiden kansalaiset voivat päästä joihinkin valtion ja kunnan virkoihin. Tärkein näistä sopimuksista on 25 päivänä elokuuta 1981 Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan välillä tehty sopimus eräiden ammattiryhmien hyväksymisestä toimimaan terveydenhuollon, sairaanhoi-

don ja eläinlääkintähuollon alalla. Lisäksi voidaan 3 päivänä maaliskuuta 1982 Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä peruskoulun luokanopettajien yhteispohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen mukaan sellainen Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalainen, joka on jossakin Pohjoismaassa suorittanut virallisesti hyväksytyt peruskoulun luokanopettajan tutkinnot, nimittää Suomessa peruskoulun luokanopettajan virkaan sen estämättä, että hän ei ole Suomen kansalainen.

2.2. Tilanne muissa maissa

Ulkomaan kansalaisen pääsy julkisiin virkoihin on nykyisin muualla kuin pohjoismaissa varsin laajasti rajoitettu.

Ruotsissa maan kansalaisuus ei ole valtion virkaan pääsemisen yleinen edellytys. Maan hallitusmuodon mukaan vain Ruotsin kansalainen voidaan nimittää seuraaviin virkoihin: tuomarinvirat, suoraan hallituksen alaisuudessa olevat virat, suoraan eduskunnan tai hallituksen alaisuudessa olevien virastojen päällikön ja johtokunnan jäsenen virat ja toimet, hallituskanslian lähinnä ministereitä ovat virat, Ruotsin lähettilään virat sekä virat tai toimet, joihin eduskunta valitsee.

Lisäksi Ruotsin hallitusmuodossa säädetään, että maan kansalaisuutta voidaan pitää virkakelpoisuuden ehtona vain silloin kun laissa on erikseen niin määrätty. Julkisesta palvelussuhteesta annetussa laissa (lagen om offentlig anställning) edellytetään Ruotsin kansalaisuutta sotilas-, syyttäjän ja poliisin virkoihin. Tämän lisäksi kyseisessä laissa annetaan hallitukselle oikeus tiettyjen tehtävälajien osalta määrätä tai yksittäistapauksessa päättää, että virkaan valittavan on oltava Ruotsin kansalainen.

Tällaisia virkoja ovat virat ministeriöissä tai ulkoasiainhallinnossa, valtion virat, joihin voi liittyä viranomaistoimintaa tai sellaisten asioiden hoitoa, jotka koskevat maan suhdetta toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestöön ja virat, joissa voi saada tärkeitä valtion turvallisuutta koskevia tietoja tai tietoja, jotka koskevat merkittävää yleistä tai yksityistä taloudellista etua.

Kunnan virkaan ei yleensä vaadita Ruotsin kansalaisuutta. Eräisiin erityistehtäviin, kuten virkaholhojaksi ja eräisiin luottamustehtäviin

valittavan tulee kuitenkin olla Ruotsin kansalainen.

Norjassa tulee kaikkien sellaisten ylimpien valtion virkamiesten, jotka kuningas nimittää (embetsmenn), olla Norjan kansalaisia. Näitä on Norjan 180 000 virkamiehestä noin 3 000. Kunnan virkoihin ei vaadita Norjan kansalaisuutta.

Tanskan perustuslain mukaan voidaan ainoastaan Tanskan kansalainen nimittää virkamieheksi. Sellaisiin valtion toimiin, joihin ei liity virkamiehen asemaa, ei yleensä vaadita Tanskan kansalaisuutta.

Islannissa valtion virkaan ei voida missään tapauksessa eikä millään edellytyksillä nimittää ulkomaan kansalaista.

Myös *Saksan liittotasavallassa* voidaan virkasuhteeseen ottaa vain maan kansalainen. Tästä voidaan poiketa, mikäli poikkeamiseen ilmenee pakottavaa ammatillista tarvetta. Osavaltioiden, kuntien ja muiden julkisyhteisöjen virkamiesten on myös oltava Saksan liittotasavallan kansalaisia.

Ranskassa voidaan virkamieheksi nimittää vain Ranskan kansalainen. Joihinkin opetus- ja tutkimusvirkoihin voidaan nimittää myös ulkomaan kansalainen.

Isossa-Britanniassa ulkomaan kansalaista ei pääsääntöisesti voida nimittää mihinkään valtion siviili- tai sotilasvirkaan. Pääsäännöstä voidaan kuitenkin poiketa silloin kun riittävän pätevää Ison-Britannian kansalaista ei ole saatavissa tai jos ulkomaan kansalaisella on erityinen pätevyys tai kokemus. Paikallishallinnon virkoihin ei edellytetä Ison-Britannian kansalaisuutta.

Euroopan yhteisömaita koskevana on voimassa Euroopan talousyhteisösopimuksen 48 artikla, jossa säädetään työvoiman vapaasta liikkumisesta. Artiklan mukaan sen määräykset eivät periaatteessa koske julkista sektoria. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin huomauttanut, että tätä kieltoa tulee tulkita mahdollisimman suppeasti. Komissio on antanut artiklan soveltamisesta suosituksen, jossa luetellaan julkisen sektorin tehtävälajoja, joiden kohdalla yhteisömaiden työvoiman vapaa liikkuminen tulisi sallia. Nämä pyrkimykset on nähtävä osana yhteisömaiden sisäisten markkinoiden kehittämistä.

2.3. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Asiaa on aikaisemmin selvittänyt siirtolaisuusasiain neuvottelukunta periaatemietinnössään (V mietintö, komiteanmietintö 1980:82), paluumuuttomietinnössään (VII mietintö, komiteanmietintö 1982:14) sekä paluumuuton esiteitä koskevassa mietinnössään (X mietintö, komiteanmietintö 1986:43).

Pohjoismaan kansalaisten osalta asia on ollut esillä myös pohjoismaisella tasolla. Pohjoismaiden neuvosto on kiinnittänyt huomiota niiden Pohjoismaan kansalaisten oikeudellisiin ja sosiaalisiin elinolosuhteisiin, jotka asuvat muussa Pohjoismaassa kuin omassaan. Tavoitteena on, että nämä Pohjoismaan kansalaiset pääsisivät mahdollisimman tasavertaiseen asemaan oleskelumaan kansalaisten kanssa. Esteitä, joita Pohjoismaan kansalainen kohtaa muuttaessaan toiseen Pohjoismaahan tai oleskellessaan siellä, on kartoitettu Pohjoismaiden ministerineuvoston teettämässä tutkimuksessa. Tutkimuksen tulokset on esitetty ministerineuvoston julkaisussa Nordbors rättigheter i Norden, Pohjoismaalaisten oikeudet Pohjolassa (1985:6).

Hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset on valmistellut valtiovarainministeriön 27 päivänä heinäkuuta 1987 asettama työryhmä, joka on tehnyt ehdotukset Suomen Hallitusmuodon, valtion virkamieslain (755/86), kunnallislain (953/76), valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (149/22) ja ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain (531/86) muuttamiseksi (komiteanmietintö 1988:2). Työryhmä teki ehdotuksen kunnan ja kuntainliiton virkasäännön vastaaviksi muutoksiksi. Ehdotuksesta pyydettiin lausunto eri ministeriöiltä, Suomen kaupunki-liitolta, Suomen kunnallisiitolta, Finlands svenska kommunförbund -yhdistykseltä, Akava r.y:ltä, Julkisten työalojen ammattijärjestö JTA r.y:ltä, TVK:n virkamiesjärjestö TVK-V r.y:ltä ja STTK:n Julkisten alojen ammattijärjestö STTK-J r.y:ltä. Lausunnonantajista suurin osa suhtautui myönteisesti uudistusehdotukseen. Hallituksen esitykseen sisältyvissä lakiehdotuksissa on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon ne huomautukset, joita lausunnonantajat tekivät työryhmän ehdotuksesta ja esitysehdotuksesta. Lisäksi on valmisteltu ehdotus eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamiseksi.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Ehdotettu uudistus poistaisi ulkomaalaisten osalta huomattavan julkisiin virkoihin hakeutumisen esteen. Esityksen ei kuitenkaan arvioida aiheuttavan ulkomaalaisten hakeutumista julkisiin virkoihin suuressa määrin. Käytännössä ulkomaalaisten hakeutumista rajoittavat virkaan nimittämisen edellytyksenä olevat kielitaito- ja muut kelpoisuusvaatimukset. Valtion virkamieheltä vaadittavasta kielitaidosta annettuun lakiin tässä esityksessä ehdotettu muutos ei merkitse asiallista muutosta nykyiseen erivapauskäytäntöön. Ulkomaalaisten osalta ei ehdoteta lievennettäväksi vaatimuksia virkakielen osaamisesta.

Tällä hetkellä Suomessa oleskelee sisäasiainministeriön antamilla oleskeluluvilla noin 16 900 ulkomaan kansalaista. Voimassa olevia työolupia ulkomaan kansalaisilla on noin 8 000. Niiden maassa pysyvästi oleskelevien ulkomaalaisten määrän, jotka saattaisivat hakeutua julkisiin virkoihin, ei arvioida muodostuvan kovin suureksi.

Ulkomaalaisten maahantuloa ja maastalähtöä sekä oleskelua ja työntekoa maassa säätelevät ulkomaalaislaki ja -asetus (400/83 ja 252/84). Esityksellä ei tavoitella muutosta ulkomaalaislain ja -asetuksen soveltamiseen eikä sillä arvioida olevan tässä suhteessa välittömiä vaikutuksia.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Voimassa olevan lainsäädännön vuoksi Suomi ei myöskään ole voinut ratifioida Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimusta n:o 143, joka koskee siirtolaisuuteen liittyviä väärinkäytöksiä sekä ulkomaalaisten työntekijöiden yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhtäläisen kohtelun edistämistä. Sopimuksen II osaan sisältyvän 14 artiklan c kohdan mukaan jäsenvaltio voi rajoittaa ulkomaalaisen pääsyä tiettyihin töihin tai tehtäviin, mikäli tämä kyseisen valtion etujen kannalta on välttämätöntä. ILO:n asiantuntijakomitean raportin mukaan säännöksen sisältämä poikkeus voidaan tarkoin määriteltyjen valtionhallinnon, puolustusvoimien ja turvallisuuspalvelun virkojen lisäksi

joissakin tapauksissa ulottaa koskemaan myös julkisen alan yrityksiä. Hallitusmuodossa sen sijaan on säädetty ulkomaalaisen valtion virkaan nimittämistä koskeva yleiskielto ja mainittu ne tapaukset, jolloin valtion virkaan voidaan ottaa muitakin kuin Suomen kansalaisia. ILO:n sopimukset on ratifioinut 15 valtiota (muiden muassa Ruotsi, Norja I osaa koskevin varauhin, Italia, Portugali ja Jugoslavia). Ehdotettujen lainmuutosten toteutuminen poistaa esteet kyseisen sopimuksen II osan ratifioinnilta.

Hallitusmuodon 36 §:n mukaan valtioneuvoston jäsenen tulee olla syntyperäinen Suomen kansalainen. Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen, jonka mukaan säännökseen sisältyvästä syntyperäisyysvaatimuksesta luovuttaisiin (hall.es. 232/1988 vp.).

5. Esityksen ulkopuolelle jäävät asiat

Esitys ei sisällä muutosehdotusta evankelis-

luterilaisen kirkon virkojen osalta. Voimassa olevassa lainsäädännössä kyseisiin virkoihin ei edellytetä Suomen kansalaisuutta. Kuitenkin sellaiseen kirkon virkaan, johon liittyy julkisen vallan käyttämistä, on katsottu voitavan nimittää vain Suomen kansalainen (KHO 1939 II 1747). Käytäntö pohjautuu Suomen Hallitusmuodon 84 §:ssä ilmaistuun periaatteeseen, jonka mukaan julkista valtaa Suomessa voi käyttää vain Suomen kansalainen. Evankelis-luterilaisen kirkon virkojen kelpoisuusehdoista on säädetty kirkkolaisissa (635/64). Tästä esityksestä aiheutuvat kirkkolain muutostarpeet selvitetään erikseen.

Esityksessä ei myöskään ehdoteta muutettavaksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annettua lakia (521/69). Voimassa olevan lain mukaan kirkkokunnan piispojen, kirkollishallituksen jäsenten ja muiden kirkollisten viran tai toimen haltijain tulee olla Suomen kansalaisia.

YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Suomen Hallitusmuoto

Hallitusmuodon 84 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Suomen valtion virkaan nimittäminen ei enää pääsääntöisesti edellyttäisi Suomen kansalaisuutta. Pykälässä ehdotetaan kuitenkin, että valtioneuvoston oikeuskanslerin ja apulaisoikeuskanslerin sekä tuomarin virkaan nimitettävän sekä eduskunnan oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen virkaan valittavan on oltava Suomen kansalainen. Tätä edellyttää näihin virkoihin kuuluva huomattava julkisen vallan käyttö samoin kuin kansalaisten luottamuksen säilyttäminen oikeuslaitoksen toimivuuteen sekä oikeudenkäytön lainmukaisuuteen ja tasapuolisuuteen. Suomen kansalaisuudesta näihin virkoihin nimittämisen edellytyksenä säädettäisiin hallitusmuodon tasolla paitsi näiden virkojen tärkeyden vuoksi myös siksi, että niistä on muitakin

erityissäännöksiä hallitusmuodossa (46—49 §, 54, 57 ja 59 § sekä 87, 88 ja 91 §).

Pykälässä ehdotetaan edelleen, että siitä, mihin muuhun valtion virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen, on voimassa, mitä laissa säädetään tai lain nojalla säädetään tai määrätään. Ulkomaan kansalaisten virkakelpoisuutta ei voitaisi rajoittaa lakia alemman asteisilla säännöksillä tai määräyksillä, ellei laissa ole annettu siihen nimenomaista valtuutusta.

1.2. Valtion virkamieslaki

Perussäännökset ulkomaan kansalaisten kelpoisuudesta valtion virkaan ehdotetaan otettaviksi valtion virkamieslakiin. Valtion virkamieslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 a §, jossa säädettäisiin niistä viroista, joihin nimittäminen edellyttää Suomen kansalaisuutta. Tällaisia virkoja ovat tasavallan presidentin kanslian kansliapäällikön virka, oikeuskansle-

rinviraston kansliapäällikön ja esittelijäneuvoksen ja sitä vastaavat tai ylempät virat, ministeriön valtiosihteerin, kansliapäällikön, osastopäällikön ja toimistopäällikön sekä sitä vastaavat tai ylempät virat, ulkoasiainhallinnon virat, viraston päällikön ja keskusviraston jäsenen virat, maaherran, lääninhallituksen kansliapäällikkönä toimivan lääninneuvoksen ja lääninhallituksen osastopäällikön virat, virat joihin kuuluu virallisen syyttäjän tehtäviä, poliisivirat, eräät vankeinhoitolaitoksen virat ja puolustusministeriön, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen virat.

Lakiehdotuksessa tarkoitettujen virkamies-ten asema ja valtuudet ovat sellaiset, että heidän tulee nauttia erityistä luottamusta tai olla erityisen valvonnan alaisina. Ulkomaan kansalaista ei voitaisi nimittää näihin virkoihin, koska niihin liittyy valtion suhteita ulkovaltoihin sekä valtion ulkoista ja sisäistä turvallisuutta koskevia tehtäviä. Tämän lisäksi myös viraston päällikön virat edellyttävät yleensä Suomen kansalaisuutta, vaikka niihin ei aina edellä mainitun tyyppisiä tehtäviä liit-tyisikään.

Valtion virkamieslain 102 §:n mukaan kos-kee se, mitä laissa on säädetty virastosta, myös valtion laitosta. Säännöksessä tarkoitetaan lai-toksella myös valtion liikelaitosta. Valtion lai-toksen päällikön ja liikelaitoksen toimitus-johtajan olisi siten oltava Suomen kansalainen.

Viralla, johon nimitetty kuuluu vankilan johtokuntaan, tarkoitetaan vankeinhoitolai-toksesta annetun asetuksen (134/86) 14 §:n mukaan johtajan, lääkärin, apulaisjohtajan, talousjohtajan tai talouspäällikön tai näiden sijaisen virkaa sekä eräissä tapauksissa sosiaali-ohjaajan tai hänen sijaisensa taikka notaarin virkaa.

Vaatimus Suomen kansalaisuudesta ehdote-taan säädettyä virkakohtaisesti. Koska täl-lainen säännös ei voi olla täysin tyhjentävä, ehdotetaan valtioneuvostolle oikeutta määrätä vaatimuksesta muihin virkoihin. Valtioneuvos-to voisi pykälän 2 momentin mukaan päättää, että vain Suomen kansalainen voidaan nimittää muuhun sellaiseen virkaan, johon liittyy huomattavaa julkisen vallan käyttämistä tai jolla on merkitystä valtion turvallisuuden tai muun huomattavan yleisen edun kannalta. Huomat-tavaa julkisen vallan käyttämistä on esimerkiki-poliisivaltuuksien käyttämiseen rinnastettava

tai muu syvälinen puuttuminen kansalaisen oikeusasemaan. Muuna huomattavana yleisenä etuna voidaan pitää sitä, että tietyn viran menestyksellinen hoitaminen edellyttää Suo-men kansalaisuutta. Esimerkiksi Suomen edus-tustoissa ulkomailla voi toimia muita kuin ulkoasiainhallinnon palveluksessa olevia virka-miehiä, joilla tulee olla diplomaattiasema ja joiden sen vuoksi tulee olla Suomen kansalai-sia.

Valtioneuvosto voisi tehdä yleispäätöksen tai määrätä asiasta tapauksittain. Tällaisilla pää-töksillä ei tulisi olennaisesti laajentaa niiden virkojen joukkoa, joihin ulkomaan kansalaista ei voida nimittää. Tarkoitus on, että valtioneu-vesto tekisi tällaisen päätöksen ainakin eräiden sellaisten poliisihallinnon virkojen osalta, jotka eivät ole poliisimiehen virkoja sekä sosiaali-avustajista annetussa asetuksessa (134/82) tar-koitettujen, ulkomailla Suomen edustustoissa toimivien sosiaaliavustajien ja näiden apuna toimivien toimistosihteerien virkojen osalta.

1.3. Laki eduskunnan virkamiehistä

Eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1255/87) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen edus-kunnan kanslian ja eduskunnan yhteydessä toimivien virastojen ja laitosten ylimmät virat ovat niiden antaman aseman ja valtuuksien puolesta rinnastettavissa virkoihin, jotka lu-ettelaaan valtion virkamieslakiin lisättäväksi eh-dotetussa 9 a §:ssä. Näihin eduskunnan virkoi-hin nimitettäviltä tulisi vaatia Suomen kansa-laisuutta samoista syistä kuin valtion virka-mieslakiin ehdotetun 9 a §:n virkojen osalta. Tämän perusteella ehdotetaan eduskunnan vir-kamiehistä annettuun lakiin lisättäväksi uusi 7 a §, jonka mukaan lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen.

Lisäksi ehdotetaan mainittuun 7 a §:ään li-sättäväksi 2 momentti, jossa eduskunnan kans-liatoimikunnalle varataan oikeus määrätä, että Suomen kansalaisuus vaadittaisiin muuhun eduskunnan virkaan nimitettävältä. Suomen kansalaisuutta voitaisiin edellyttää virassa, jo-hon liittyy huomattavaa julkisen vallan käyttä-mistä tai jolla on merkitystä valtion turvalli-suuden tai muun huomattavan yleisen edun kannalta.

1.4. Kunnallislaki

Perusteista ulkomaan kansalaisen kelpoisuudesta kunnan virkaan ehdotetaan säädettäväksi kunnallislaisissa. Kunnallislakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 74 a §, jonka mukaan ulkomaan kansalainen on kelpoinen kunnan virkaan lukuun ottamatta virkoja, joihin liittyy huomattavaa julkisen vallan käyttämistä tai joilla on merkitystä huomattavan yleisen edun kannalta. Tarkempia määräyksiä asiasta ehdotetaan annettavaksi kunnan virkasäännössä. Tarkoitus on, että ulkomaan kansalainen voitaisiin nimittää kaikkiin kunnan virkoihin lukuun ottamatta kunnallishallinnon johtavia virkoja. Tällaisia johtavia virkoja ovat kunnanjohtajan ja apulaiskunnanjohtajan virat sekä kunnallislain 40 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut johtavat viranhaltijat, jotka eivät ole vaalikelpoisia valtuutetuiksi. Kunnanjohtajan virkakelpoisuutta koskevaa kunnallislain 56 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kelpoisuusvaatimukseen sisällytetään vaatimus Suomen kansalaisuudesta.

Kunnallislain 40 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainituilla johtavilla viranhaltijoilla tarkoitetaan niitä viranhaltijoita, jotka viimeiseksi ennen kunnanjohtajaa ja mahdollista apulaiskunnanjohtajaa joutuvat ottamaan kannan kunnanhallituksessa ja tämän esityksen pohjalta ehkä edelleen kunnanvaltuustossa käsiteltäviin asioihin. Näitä ovat kunnansihteeri ja kunnankamreeri sekä muut mahdolliset tiettyjen keskushallinnon tehtävryhmien hoidosta vastuussa olevat viranhaltijat, jotka vastaavat asioista välittömästi kunnanjohtajan tai mahdollisen apulaiskunnanjohtajan jälkeen. Tähän viranhaltijoiden ryhmään kuuluu myös kunnanreviisori.

Hallinnonalan johtavaksi viranhaltijaksi katsotaan asemaltaan edellä tarkoitettuun keskushallinnon johtavaan viranhaltijaan rinnastettava viranhaltija. Tällaisena viranhaltijana voidaan pitää sosiaalihoitajaa, terveyskeskuksen johtavaa lääkäriä sekä kunnaninsinööriä, kaavoitusinsinööriä tai kunnanarkkitehtiä, joka toimii kunnan kiinteistö-, kaavoitus- ja rakennustoimen johdossa, tai vastaavassa asemassa olevaa muuta viranhaltijaa. Johtavaan viranhaltijaan voidaan rinnastaa myös kunnan koulutoimenjohtaja, jolta jo voimassa olevan lain mukaan edellytetään Suomen kansalaisuutta. Lakiin lisättävä 74 a § koskisi kunnallislain

134 §:n viittaussäännöksen vuoksi myös kuntainliittojen virkoja.

Kunnille ja kuntainliitoille tulisi kuitenkin varata mahdollisuus ottaa ulkomaan kansalainen myös tällaiseen virkaan. Tällöin ei virka-tehtäviin voi sisällyttää huomattavaa julkisen vallan käyttöä edellyttäviä tehtäviä. Mikäli ulkomaan kansalainen halutaan valita tällaiseen virkaan, on virkatehtävistä rajattava pois ne tehtävät, jotka edellyttävät huomattavaa julkisen vallan käyttöä.

1.5. Laki valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta

Valtion virkaan nimitettävän tulee täyttää ne kielitaitovaatimukset, jotka kulloinkin ovat voimassa. Asiasta on säännöksiä muun muassa valtion virkamieheltä vaadittavasta kielitaidosta annetussa laissa ja lain täytäntöönpanosta annetussa asetuksessa (312/22). Nämä kielitaitovaatimukset rajoittavat käytännössä ulkomaan kansalaisen pääsyä Suomen valtion virkaan. Korkeakoulututkintoa edellyttävään virkaan nimitettävältä vaaditaan virka-alueen väestön enemmistön kielen täydellistä hallitsemista. Sen lisäksi vaaditaan maan toisen kielen ymmärtämistä ja kaksikielisellä virka-alueella maan toisen kielen suullista ja kirjallista taitoa. Tasavallan presidentti voi kuitenkin laissa säädettyissä tapauksissa antaa erivapautta tai lievennystä edellä mainituista kelpoisuusehdoista.

Lain 5 §:n 1 kohta koskee erivapauden myöntämistä ulkomaan kansalaiselle, joka voidaan hallitusmuodon 84 §:n ja hallitusmuodon täytäntöönpanolain 10 §:n mukaan nimittää valtion virkaan. Pykälän 3 kohta koskee erivapauden myöntämistä kielitaitovaatimuksista Suomen kansalaiselle. Nykyisen lain mukaan erivapaus voidaan myöntää Suomen kansalaiselle, joka nimitetään hallitusmuodon 84 §:ssä mainittua laatua olevaan virkaan eli sellaiseen virkaan, johon myös ulkomaan kansalainen on voitu nimittää. Koska ulkomaan kansalainen voitaisiin ehdotuksen mukaan pääsääntöisesti nimittää valtion virkoihin, ehdotetaan säännöstä tarkistettavaksi tätä muutosta vastaavasti. Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että erivapauskäytäntö laajenisi.

Kunnan virkoihin vaadittavasta kielitaidosta ei ole yleisiä lainsäännöksiä. Kielitaitovaatimukset vaihtelevat kunnittain. Virka- ja tehtäväkohtaisesti on harkittava, millaista kielitai-

toa viranhaltijalta tai työsuhteiselta työntekijältä on edellytettävä.

1.6. Laki ulkomailla suoritetujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta

Laki ulkomailla suoritetujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987. Lain mukaan ulkomailla suoritettavat korkeakouluopinnot tuottavat julkiseen virkaan saman kelpoisuuden kuin virkaan vaadittavat Suomessa suoritettavat korkeakouluopinnot, jos nämä opinnot on tämän lain nojalla tehdyssä päätöksessä rinnastettu toisiinsa. Lakia sovelletaan vain Suomen kansalaisen ulkomailla suorittamiin korkeakouluopintoihin. Koska ulkomaan kansalainen voidaan lakiehdotuksen mukaan pääsääntöisesti nimittää valtion ja kuntien virkoihin, ei enää ole perusteltua säilyttää laissa rajoitusta sen soveltamisesta vain Suomen kansalaisiin. Tämän vuoksi ehdotetaan, että laki ulkomailla suoritetujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta laajennetaan koskemaan myös ulkomaan kansalaisia.

1.7. Peruskoululaki ja lukiolaki

Peruskoululain (476/83) 57 §:n 1 momentissa ja lukiolain (477/83) 31 §:n 1 momentissa säädetään, että peruskoulun ja lukion virkaan voidaan vakinaiseksi nimittää vain Suomen kansalainen. Vieraan kielen opettajan virkaan voidaan kuitenkin nimittää muukin kuin Suomen kansalainen sekä opettajan virkaan Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalainen. Koska lainkohdat ovat ristiriidassa nyt ehdo-

tettujen muutosten kanssa, ehdotetaan peruskoululain 57 §:n 1 momentti ja lukiolain 31 §:n 1 momentti kumottaviksi.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtion virkamieslain nojalla annettaisiin valtioneuvoston yleispäätös tai tapauskohtaisesti päätöksiä Suomen kansalaisuuden edellyttämisestä virkaan, johon liittyy huomattavaa julkisen vallan käyttämistä tai jolla on merkitystä valtion turvallisuuden tai muun huomattavan yleisen edun kannalta.

Tarkoitus on, että valtioneuvosto tekisi tällaisen päätöksen eräistä sellaisista poliisihallinnon viroista, jotka eivät ole poliisimiehen virkoja, sekä sosiaaliavustajista annetussa asetuksessa tarkoitettujen sosiaaliavustajan ja sosiaaliavustajan apuna toimivan toimistosihteerin viroista.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan saatettaviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on ne hyväksynyt.

4. Säättämisjärjestys

Esitykseen sisältyvä ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon 84 §:n muuttamisesta on käsiteltävä perustuslain säättämisjärjetyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Suomen Hallitusmuodon 84 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan Suomen Hallitusmuodon 84 § näin kuuluvaksi:

84 §

Valtioneuvoston oikeuskanslerin ja apulaisoikeuskanslerin sekä tuomarin virkaan voidaan nimittää sekä eduskunnan oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen virkaan voidaan valita vain Suomen kansalainen.

Siitä, mihin muuhun valtion virkaan voidaan

nimittää vain Suomen kansalainen, on voimassa, mitä laissa säädetään tai lain nojalla säädetään tai määrätään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

2.

Laki**valtion virkamieslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 24 päivänä lokakuuta 1986 annettuun valtion virkamieslakiin (755/86) uusi 9 a § seuraavasti:

9 a §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen:

1) tasavallan presidentin kanslian kansliapäällikön virka;

2) oikeuskanslerinviraston kansliapäällikön ja esittelijäneuvoksen virka sekä sitä vastaava tai ylempi virka;

3) ministeriön valtiosihteerin, kansliapäällikön, osastopäällikön ja toimistopäällikön virka sekä sitä vastaava tai ylempi virka;

4) ulkoasiainhallinnon virka;

5) viraston päällikön virka;

6) keskusviraston jäsenen virka;

7) maaherran, lääninhallituksen kansliapäällikkönä toimivan lääninneuvoksen ja lääninhallituksen osastopäällikön virka;

8) virka, johon kuuluu virallisen syyttäjän tehtäviä;

9) poliisilaissa (84/66) tarkoitettu poliisimiehen virka;

10) virka, johon nimitetty kuuluu vankilan johtokuntaan; sekä

11) puolustusministeriön sekä puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen virka.

Valtioneuvosto voi päättää, että vain Suomen kansalainen voidaan nimittää muuhun sellaiseen virkaan, johon liittyy huomattavaa julkisen vallan käyttämistä tai jolla on merkitystä valtion turvallisuuden tai muun huomattavan yleisen edun kannalta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

3.

Laki**eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1987 eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1255/87) 7 §:n edellä oleva väliotsikko ja
lisätään lakiin uusi 7 a § seuraavasti:

Virkojen täyttäminen

7 a §

Edellä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen.

Kansliatoimikunta voi päättää, että vain Suomen kansalainen voidaan nimittää muuhun

sellaiseen virkaan, johon liittyy huomattavaa julkisen vallan käyttämistä tai jolla on merkitystä valtion turvallisuuden tai muun huomattavan yleisen edun kannalta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

4.

Laki**kunnallislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 10 päivänä joulukuuta 1976 annetun kunnallislain (953/76) 56 §:n 2 momentti ja
lisätään lakiin uusi 74 a § seuraavasti:

56 §

Kelpoinen kunnanjohtajan virkaan on Suomen kansalainen, joka koulutuksensa tai käytännössä saavutetun kokemuksensa perusteella on katsottava tehtävään päteväksi ja joka täyttää kunnanhallituksen johtosäännössä mahdollisesti määrätyt muut kelpoisuusehdot.

74 a §

*Ulkomaan kansalaisen kelpoisuus
kunnan virkaan*

Ulkomaan kansalainen on kelpoinen kunnan virkaan, johon ei liity huomattavaa julkisen vallan käyttämistä ja jolla ei ole merkitystä huomattavan yleisen edun kannalta. Tarkemmat määräykset asiasta annetaan 75 §:ssä tarkoitettussa virkasäännössä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

5.

Laki**valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta 1 päivänä kesäkuuta 1922 annetun lain (149/22) 5 § näin kuuluvaksi:

5 §
Tasavallan presidentti voi erityisestä syystä myöntää erivapauden tai lievennystä tässä laissa vaadituista kelpoisuusehdoista.
Upseerille tai tällaiseen virkaan pyrkivälle

voidaan erivapaus tai lievennys myöntää vain erityisen painavista syistä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 198 .

6.

Laki**ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain 1 ja 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta 11 päivänä heinäkuuta 1986 annetun lain (531/86) 1 §:n 1 ja 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti näin kuuluviksi:

1 §

Soveltamisala

Ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta kelpoisuudesta julkiseen virkaan ja toimeen säädetään tässä laissa.

Asetuksella voidaan säätää, että tätä lakia sovelletaan ulkomailla muussakin oppilaitoksessa kuin korkeakoulussa suoritettuihin opintoihin, joita vastaavat opinnot Suomessa ovat korkeakouluopintoja.

8 §

Rinnastamispäätös

Hakemuksen voi tehdä ulkomailla korkeakoulututkinnon tai korkeakoulun opintosuorituksen suorittanut henkilö. Hakijan on toimitettava opetusministeriölle hakemuksen käsitteilyä varten tarvittavat selvitykset suorittamistaan opinnoista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 198 .

7.

Laki**peruskoululain 57 §:n 1 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun peruskoululain (476/83) 57 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 15 päivänä heinäkuuta 1988 annetussa laissa (670/88).

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 198 .

8.

L a k i
lukiolain 31 §:n 1 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	2 §
Täten kumotaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lukiolain (477/83) 31 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 15 päivänä heinäkuuta 1988 annetussa laissa (671/88).	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 198 .

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1989

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ulla Puolanne*

1.

Laki**Suomen Hallitusmuodon 84 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan Suomen Hallitusmuodon 84 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

84 §

Suomen valtionvirkaan voidaan, tässä pykälässä mainituilla poikkeuksilla, nimittää ainoastaan Suomen kansalainen.

Teknillisiin toimiin, yliopiston taikka muun korkeakoulun opettajanvirkoihin, vieraan kielen opettajiksi kouluihin ja kielenkääntäjiksi virastoihin, samoin palkattomiksi konsuleiksi sekä kanslia-apulaisiksi ja muihin ylimääräisiin toimiin lähetystöihin ja konsulinvirastoihin voidaan ottaa muitakin kuin Suomen kansalaisia.

Ehdotus

84 §

Valtioneuvoston oikeuskanslerin ja apulais-oikeuskanslerin sekä tuomarin virkaan voidaan nimittää sekä eduskunnan oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen virkaan voidaan valita vain Suomen kansalainen.

Siitä, mihin muuhun valtion virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen, on voimassa, mitä laissa säädetään tai lain nojalla säädetään tai määrätään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 . _____

2.

Laki**valtion virkamieslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 24 päivänä lokakuuta 1986 annettuun valtion virkamieslakiin (755/86) uusi 9 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 a §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen:

1) tasavallan presidentin kanslian kanslia-päällikön virka;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2) oikeuskanslerinviraston kansliapäällikön ja esittelijäneuvoksen virka sekä sitä vastaava tai ylempi virka;

3) ministeriön valtiosihteerin, kansliapäällikön, osastopäällikön ja toimistopäällikön virka sekä sitä vastaava tai ylempi virka;

4) ulkoasiainhallinnon virka;

5) viraston päällikön virka;

6) keskusviraston jäsenen virka;

7) maaherran, lääninhallituksen kansliapäällikkönä toimivan lääninneuvoksen ja lääninhallituksen osastopäällikön virka;

8) virka, johon kuuluu virallisen syyttäjän tehtäviä;

9) poliisilaissa (84/66) tarkoitettu poliisimiehen virka;

10) virka johon nimitetty kuuluu vankilan johtokuntaan; sekä

11) puolustusministeriön sekä puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen virka.

Valtioneuvosto voi päättää, että vain Suomen kansalainen voidaan nimittää muuhun sellaiseen virkaan, johon liittyy huomattavaa julkisen vallan käyttämistä tai jolla on merkitystä valtion turvallisuuden tai muun huomattavan yleisen edun kannalta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 . _____

3.

Laki**eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1987 eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1255/87) 7 §:n edellä oleva väliotsikko ja

lisätään lakiin uusi 7 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Virkojen hakumenettely

Virkojen täyttäminen

7 §

7 §

7 a §

Edellä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Kansliatoimikunta voi päättää, että vain Suomen kansalainen voidaan nimittää muuhun sellaiseen virkaan, johon liittyy huomattavaa julkisen vallan käyttämistä tai jolla on merkitystä valtion turvallisuuden tai muun huomattavan yleisen edun kannalta.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .*

4.

L a k i **kunnallislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 10 päivänä joulukuuta 1976 annetun kunnallislain (953/76) 56 §:n 2 momentti ja
lisätään lakiin uusi 74 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

56 §

Kelpoinen kunnanjohtajan virkaan on henkilö, joka koulutuksensa tai käytännössä saavutetun kokemuksensa perusteella on katsottava tehtävään päteväksi ja joka täyttää kunnanhallituksen johtosäännössä mahdollisesti määrätyt muut kelpoisuusehdot.

Kelpoinen kunnanjohtajan virkaan on *Suomen kansalainen*, joka koulutuksensa tai käytännössä saavutetun kokemuksensa perusteella on katsottava tehtävään päteväksi ja joka täyttää kunnanhallituksen johtosäännössä mahdollisesti määrätyt muut kelpoisuusehdot.

74 a §

Ulkomaan kansalaisen kelpoisuus kunnan virkaan

Ulkomaan kansalainen on kelpoinen kunnan virkaan, johon ei liity huomattavaa julkisen vallan käyttämistä ja jolla ei ole merkitystä huomattavan yleisen edun kannalta. Tarkemat määräykset asiasta annetaan 75 §:ssä tarkoitettussa virkasäännössä.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .*

5.

Laki**valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta 1 päivänä kesäkuuta 1922 annetun lain (149/22) 5 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

5 §

Tasavallan presidentti voi antaa erivapautta tai lievennystä tämän lain vaatimista kelpoisuusehdoista:

1) vieraan maan kansalaiselle, joka hallitusmuodon 84 §:n tai hallitusmuodon täytäntöönpanolain 10 §:n mukaan nimitetään Suomen valtionvirkaan tai sotalaitoksen palvelukseen;

2) armeijan tai laivaston upseerille tai tällaiseen virkaan pyrkivälle, milloin siihen on erikoisen painavia syitä; sekä

3) Suomen kansalaiselle, joka nimitetään hallitusmuodon 84 §:ssä mainittua laatua olevaan virkaan, milloin siihen on erikoisen tärkeitä syitä.

Ehdotus

5 §

Tasavallan presidentti voi erityisestä syystä myöntää erivapauden tai lievennystä tässä laissa vaadituista kelpoisuusehdoista.

Upseerille tai tällaiseen virkaan pyrkivälle voidaan erivapaus tai lievennys myöntää vain erityisen painavista syistä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

6.

Laki**ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain 1 ja 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta 11 päivänä heinäkuuta 1986 annetun lain (531/86) 1 §:n 1 ja 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

1 §

Soveltamisala

Suomen kansalaisen ulkomailla suorittamien korkeakouluopintojen tuottamasta kelpoisuudesta julkiseen virkaan tai toimeen säädetään tässä laissa.

Asetuksella voidaan säätää, että tätä lakia sovelletaan Suomen kansalaisen ulkomailla muussakin oppilaitoksessa kuin korkeakou-

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta kelpoisuudesta julkiseen virkaan ja toimeen säädetään tässä laissa.

Asetuksella voidaan säätää, että tätä lakia sovelletaan ulkomailla muussakin oppilaitoksessa kuin korkeakoulussa suoritetuihin opin-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

lussa suorittamiin opintoihin, joita vastaavat opinnot Suomessa ovat korkeakouluopintoja.

toihin, joita vastaavat opinnot Suomessa ovat korkeakouluopintoja.

8 §

Rinnastamispäätös

Hakemuksen voi tehdä ulkomailla korkeakoulututkinnon tai korkeakoulun opintosuorituksen suorittanut Suomen kansalainen. Hakijan on toimitettava opetusministeriölle hakemuksen käsittelyä varten tarvittavat selvitykset suorittamisestaan opinnoista.

Hakemuksen voi tehdä ulkomailla korkeakoulututkinnon tai korkeakoulun opintosuorituksen suorittanut henkilö. Hakijan on toimitettava opetusministeriölle hakemuksen käsittelyä varten tarvittavat selvitykset suorittamisestaan opinnoista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

7.

Laki**peruskoululain 57 §:n 1 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

57 §

Peruskoulun viran vakinaiseksi haltijaksi voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Peruskoulun opettajanvirkaan voidaan kuitenkin nimittää myös Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalainen sekä vieraan kielen opettajanvirkaan muukin kuin edellä mainittu.

(1 momentti kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

8.

Laki**lukiolain 31 §:n 1 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

31 §

(1 momentti kumotaan)

Lukion viran vakinaiseksi haltijaksi voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Lukion opettajanvirkaan voidaan kuitenkin nimittää myös Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalainen sekä vieraan kielen opettajanvirkaan muukin kuin edellä mainittu.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .*
